

Portem als tribunals el Pla de protecció del medi natural i del paisatge de l'Alta Garrotxa

Jordi Salbanyà

Advocat.
Col·laborador del
Consorci Forestal de
Catalunya

Membre del Consell
de Protecció de la
Natura

Com ja és prou conegut, l'any 2019 el Consorci Forestal de Catalunya va fer públic el seu total desacord amb el procediment seguit per part del Departament de Territori i Sostenibilitat en l'elaboració i aprovació del Pla de Protecció del medi natural i del paisatge de l'Alta Garrotxa, fent costat així a les associacions de propietaris de la zona, com la de l'Alta Garrotxa, la de Vall de Camprodon i la de la Vall del Bac i Castellar de l'Alta Garrotxa.

Una crítica aquesta, que fou compartida de manera pública per la pròpia Consellera del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca i Alimentació, en la cloenda de l'Assemblea General del CFC celebrada a Santa Pau el dia 11 de maig de 2019, on es va aprovar un document en el qual succintament es posava de manifest que en la seva elaboració no s'havia comptat amb la participació de la gent del territori, ni de les seves organitzacions representatives. També es feia palès que el Pla té un contingut marcadament ideològic i que és contrari a la necessitat de cercar un equilibri entre conservació i dinamització del territori; que adopta una visió clarament urbana que busca en els espais naturals un espai per a l'oci i a on no té cabuda la necessitat de recolzar les activitats i infraestructures que reverteixen en creació de riquesa i en fixació de gent en el territori i que pel que fa a la presa de decisions sobre la gestió de l'espai, queden fora de l'òrgan de decisió els titulars de les explotacions forestals i agràries, que representen ni més ni menys que el 90% de l'espai.

El 29 d'agost de 2019, el conseller Damià Calvet i el director general Ferran Miralles, van rebre'ns als representants d'aquestes entitats, que els vam exposar els motius del desacord. El conseller es va

comprometre a estudiar les al·legacions, i a fer una taula de treball per trobar punts d'encontre. Mai més – una vegada més- no se n'ha sabut res d'aquesta fictícia voluntat de diàleg. De sobte, uns dies abans de les darreres eleccions, el 9 de febrer el Govern aprovà el Pla, malgrat les reticències expressades fins i tot per part de tècnics del CPF i del propi DARPA.

Ara hem conegut que gràcies a les al·legacions s'han canviat algunes coses i algunes d'elles importants (s'han eliminat l'ampliació del parc o la zona d'evolució natural imposada sobre finques privades...). Però els problemes de fons continuen sense haver-se solucionat, i entre ells i el més greu, el fet que s'imposa un model de governança sobre el territori i sense possibilitat de participació, ja que l'òrgan de gestió passa a dependre de la Direcció General competent, en espera de la posada en funcionament d'una Agència de la Natura que també menysté als propietaris forestals.

Segons el document de l'Estratègia del Patrimoni Natural i la Biodiversitat per a 2030 que tan enfàticament va presentar el Departament de Territori i Sostenibilitat *"Els propietaris de terres, pagesos, ramaders, silvicultors i pescadors, en la mesura que la seva activitat incideix directament en la conservació i l'ús sostenible de la natura, en la configuració del paisatge, en els components del patrimoni natural (espècies de fauna i flora, ecosistemes naturals i seminaturals, processos ecològics), en el grau de sostenibilitat de l'aprofitament de recursos naturals i en el proveïment de serveis ambientals; i que en molts casos reben directament la pressió de l'ús social creixent que es fa de la natura i l'entorn rural"* havien de tenir un paper clau en la governança i la gestió del patrimoni natural (pàg. 28). D'aquesta manera, el Govern es comprometia a què la gestió d'aquests espais havia d'incorporar fórmules que impliquessin a les administracions locals, les entitats ambientals i també a propietaris, particulars i altres agents privats, en funció de les característiques i necessitats de cada territori (pàg. 163, 175 i 184).

El primer exemple de que tot plegat era una enganyifa, ha estat aquest Pla de Protecció que manté un model d'elaboració i de gestió que s'ha mostrat ineficient, però del que no se'n volen apartar. La cogovernança que tants bons resultats ha donat en el sector forestal (n'és un exemple el Centre de la Propietat Forestal), sembla que a determinats dirigents els fa por, perquè els és més fàcil imposar les seves polítiques que negociar-les. En canvi, sense la seva participació no s'aconsegueixen els objectius que persegueixen i més aviat s'obté l'efecte contrari. És un error menysvalorar el compromís dels silvicultors amb l'ecologia, amb la gestió sostenible, amb la protecció i custòdia del territori, tal com aquests ho han demostrat dia a dia i generació darrera generació, tot gestionant aquests espais vius i modelant els paisatges del nostre país.

Davant d'aquest nou menysteniment dels propietaris forestals, s'ha decidit portar el Pla de Protecció de l'Alta Garrotxa als tribunals. Aquesta és la culminació d'un procés que es va iniciar ometent un procés de participació pública, que s'ha de realitzar en una fase inicial apropiada quan les opcions estiguin encara obertes (conveni d'Aarhurs: 1998; art. 8), manca que, al nostre entendre suposarà la nul·litat de ple dret de l'acord d'aprovació definitiva. Un pla de protecció que, més enllà dels titulars periodístics que generen els polítics que l'han promogut, no disposa ni tan sols d'una memòria econòmica sobre els costos i instruments financers previstos per a la seva aplicació, el que evidencia una manca de compromís real del Govern de la Generalitat amb el territori que diu voler protegir.

És cert que després de tant de temps lluitant per fer valdre la participació dels propietaris als òrgans de gestió, molts se senten cansats i enganyats, i alguns desistirien i es conformarien amb les modificacions fetes: això és el que intenten que succeeixi els alcaldes vinculats al Consorci de l'Alta Garrotxa, als que han promès qui sap què. Però la gran majoria de la gent del territori – i amb ells, el sector forestal – se sent menyspreada, per no deixar-los participar ni en l'elaboració del document ni en la seva futura aplicació: d'aquí, que es decideixi recórrer als tribunals per aturar aquest despropòsit. No és aliè a tot plegat el convenciment de que l'Alta Garrotxa ha estat l'assaig clínic d'un nou model que hom vol estendre a tot el territori, i d'aquí que calgui articular una estratègia de defensa que vagi més enllà del cas present.

El Pla, ara per ara, està aprovat i per tant té plena vigència fins a una esperada sentència que el declari nul. Al llarg d'aquest temps, es manté oberta l'esperança d'un temps de negociació amb l'administració que finalment surti arran de les darreres eleccions, en el cas de que millori la capacitat d'escoltar dels nous responsables polítics.

Aquesta és en una legislatura en la qual es preveu l'aprovació de noves lleis com la de la biodiversitat, la de territori, el desplegament de la de l'Agència de la Natura o la redacció de nous plans de protecció, com el del Cadí-Moixeró. Ens espera molta feina, perquè aquests propers anys seran molt importants per al futur del sector forestal. ●